

THE IMPACT OF SEXUAL VIOLENCE ON CHILDREN IN THE FAMILY, REHABILITATION AND HEALING TECHNIQUES

Sofiana TOCARI

PhD student, University of European Political and Economic Studies "Constantin Stere",

Chisinau, Republic of Moldova

e-mail: tocarisofiana@mail.ru

<https://orcid.org/0009-0000-1399-8429>

Particular attention is drawn to the phenomenon of family violence against minors. This phenomenon being increasingly discussed at national and international level. The study of this criminal phenomenon will give the law authorities the opportunity to find the sufficient and correct legal mechanisms and levers, as well as the necessary and effective solutions and methods of rehabilitation and healing for the victims. The relevance of the Lanzarote Convention represents the most advanced and complete international legal instrument with a binding character in the field of combating the sexual exploitation of children. It arose from the need felt by the International Community to prepare more incisive preventive regulatory instruments for the protection of minors against crimes of a sexual nature. Only a sufficient knowledge of the risk factors and protective factors present in the child's life can ensure a reasonable and reliable prognosis on the positivity and constructiveness of interventions to prevent such behaviors, contemplating a spectrum of actions that concern both child victims and the abuser.

Keywords: minor, violence, family, crime, denunciation, emotions, healing.

IMPACTUL VIOLENȚEI SEXUALE ASUPRA MINORULUI ÎN FAMILIE, TEHNICI DE REABILITARE ȘI VINDECARE

O atenție deosebită, se atrage impactului fenomenului violenței în familie asupra minorilor. Fenomenul este din ce în ce mai discutat la nivel național cât și internațional. Studiarea acestui tip de infracțiune, va da posibilitatea organelor de drept de a găsi mecanismele și pârghiile legale suficiente și corecte, cât și victimelor, soluțiile și metodele de reabilitare și vindecare necesare și eficiente. Relevanța Convenției de la Lanzarote reprezintă cel mai avansat și complet instrument juridic internațional cu caracter obligatoriu în domeniul combaterii exploatarei sexuale a copiilor. Ea a luat naștere din nevoia resimțită de Comunitatea Internațională de a pregăti instrumente preventive de reglementare mai incisive pentru protecția minorilor împotriva infracțiunilor de natură sexuală. Doar o cunoaștere suficientă a factorilor de risc și a factorilor de protecție prezenți în viața copilului poate asigura un pronostic rezonabil și fiabil asupra intervențiilor pozitive și constructive pentru a preveni astfel de comportamente, contemplând un spectru de acțiuni care privesc atât copiii-victime, cât și abuzatorul.

Cuvinte-cheie: minor, violență, familie, infracțiune, denunț, emoții, vindecare.

L'IMPACT DE LA VIOLENCE SEXUELLE SUR LES ENFANTS DANS LA FAMILLE, LES TECHNIQUES DE RÉADAPTATION ET DE GUÉRISON

Une attention particulière est attirée sur le phénomène des violences familiales envers les mineurs. Ce phénomène est de plus en plus discuté au niveau national et international. L'étude de ce phénomène criminel donnera aux autorités judiciaires l'occasion de trouver les mécanismes et leviers juridiques suffisants et corrects, ainsi que les solutions et méthodes nécessaires et efficaces de réhabilitation et de guérison pour les victimes. La pertinence de la Convention de Lanzarote représente l'instrument juridique international le plus avancé et le plus complet ayant un caractère contraignant dans le domaine de la

lutte contre l'exploitation sexuelle des enfants. Elle est née de la nécessité ressentie par la communauté internationale d'élaborer des instruments réglementaires préventifs plus incisifs pour la protection des mineurs contre les délits à caractère sexuel. seule une connaissance suffisante des facteurs de risque et des facteurs de protection présents dans la vie de l'enfant peut garantir un pronostic raisonnable et fiable sur la positivité et le caractère constructif des interventions visant à prévenir de tels comportements, en envisageant un éventail d'actions qui concernent à la fois l'enfant victime et l'agresseur.

Mots-clés: mineur, violence, famille, délinquance, dénonciation, émotions, guérison.

ВЛИЯНИЕ СЕКСУАЛЬНОГО НАСИЛИЯ НА ДЕТЕЙ В СЕМЬЕ, МЕТОДЫ РЕАБИЛИТАЦИИ И ИСЦЕЛЕНИЯ

Особое внимание обращено на феномен семейного насилия в отношении несовершеннолетних. Явление все чаще обсуждается на национальном и международном уровне. Исследование этого криминального феномена даст правоохранительным органам возможность найти достаточные и правильные правовые механизмы и рычаги, а также необходимые и эффективные решения и методы реабилитации и исцеления потерпевших. Актуальность Лансаротской Конвенции представляет собой наиболее совершенный и полный международно-правовой документ обязательного характера в области борьбы с сексуальной эксплуатацией детей. Она возникла из-за ошущаемой международным сообществом необходимости подготовить более действенные превентивные нормативные инструменты для защиты несовершеннолетних от преступлений сексуального характера. Только достаточное знание факторов риска и защитных факторов, присутствующих в жизни ребенка, может обеспечить разумный и надежный прогноз позитивности и конструктивности мер по предотвращению такого поведения, учитывая спектр действий, которые касаются как детей-жертв, так и насильника.

Ключевые слова: несовершеннолетний, насилие, семья, преступление, донос, эмоции, исцеление.

Introducere

Violența apare numai acolo, unde există condiții pentru ca ea să se producă. Aceste condiții se formează în societate, dar mai grav, în familie, acolo unde mijloacele zilnice nu sunt apte să satisfacă necesitățile și cerințele unor membri ai familiei, să nu recurgă la astfel de infracțiuni. Așadar, domeniul cauzalității și determinărilor infracțiunilor de violență în familie asupra minorilor rămâne deschis analizei, încercându-se eradicarea acestui fenomen din rădăcină. Numai depistate și tratate corect, aceste cazuri de violență, vom putea obține progrese în acest domeniu.

Odată cu progresul tehnologic, își face teren mai larg și cazurile violenței în familie asupra minorilor. Deseori accesul necontrolat al copiilor la tehnologiile informaționale, lipsa supravegherii corespunzătoare din partea părinților și a altor persoane responsabile, face ca riscurile să crească, astfel minorii ajungând

victime ai violenței sexuale tot mai des. Problema cea mai mare, e când anume în familie copilul este “invitat” de către un membru al familiei să privească filme cu tentă sexuală sau pornografie, ducând la tentațiile sexuale sau la săvârșirea actului sexual. Întru realizarea scopului cercetării am utilizat următoarele **metode de cercetare**: analiza și sinteza cercetărilor științifice; analiza datelor statistice; metoda analitică; comparația.

Studierea acestui fenomen oferă posibilitatea ca societatea, cât și organele abilitate și cele de drept, la fel asistenții sociali, pedagogii, psihologii să găsească soluții optime pentru prevenirea violenței în familie. Încercările de a depăși violența în familie asupra minorilor sunt determinate de faptul că societatea noastră în general, cât și organele abilitate a statului, nu au destule pârghii pentru a identifica toate cazurile acestui fenomen, deoarece el este produs într-o celulă închisă. La fel, e și

cu pedeapsa violatorilor, rămânând un subiect discutabil și destul de dificil.

În România un minor este victima unui abuz sexual la fiecare 6 ore. Cel puțin 40 la sută din copii abuzați nu ar povesti la nimeni prin ce grozăvii au trecut.

Tezele cercetării

Abuzul asupra copiilor în continuare rămâne o problemă extrem de complicată și gravă. Abuzul sexual este întotdeauna însoțit de abuzul psihologic.

Mii de femei poartă povara unui viol. 3 din 4 violuri de copii sunt luate de judecători ca relații consimțite. Acestea au o mare influență, uneori devastatoare asupra dezvoltării lor cognitive în copilărie [4].

CEDO deja a condamnat România pentru pedepsele blânde în cazurile violurilor de copii. România ar părea un paradis al violatorilor și al pedofililor.

Și în R. Moldova abuzul sexual asupra copiilor este un fenomen social frecvent. Formele care le încadrează sunt incidentele minore cum ar fi povestirea unor bancuri, clișee verbale obscure până la obligarea minorilor de a avea contacte sexuale abuzive [5, p. 37].

Factorul important al stopării abuzurilor de viol a minorului în familie, este a spune stop tăcerii. Unii pot povesti despre consecințele acestor tragedii și după zeci de ani. Important e să nu tacă. Anume la rupere acestui lanț al tăcerii se începe vindecarea. Aceasta mai înseamnă că spunem adevărul și tragem un semnal de alarmă pentru ca lucrurile să nu mai continue așa. Aceste experiențe distrugătoare, care schimbă viața acestor minori pentru totdeauna, sau pentru o perioadă foarte lungă, este greu de depistat. Anume curmarea tăcerii, este primul pas spre vindecare.

Victimele abuzurilor sexuale se simt întotdeauna frustrate, se simt străini, ca și cum nu contează cine sunt, ce sunt, ce vise au, ce ar vrea să fie, nu mai contează nimic decât cor-

pul lor care este un instrument pentru altcineva. Este extraordinar de dureros și neplăcută această experiență mai ales acei care au trăit-o în copilăria fragilă. Acolo lucrurile sunt foarte groaznice. Anume în această vârstă, nu au nici un instrument cu care să se apere, nu au nici o credibilitate, nu au nici o putere. Și mai complicat este faptul că, dacă ai vrea să spui cuiva, nu poți, pentru că, de multe ori, minorul, sută la sută depinde de violator, mai ales, dacă el este din familie. Confuzia emoțională, care se petrece în mintea copilului este enormă. El de fapt, nu știe, acuzatorul îl abuzează sau îl protejează. În mod normal dacă cineva din familia ta, te ia în brațe, te aștepti să fii protejat. Dar nici un copil nu știe ce poate urma după acel moment. De aceea, este necesar să luăm atitudine, iar noi, ca societate, să nu mai tolerăm. Din păcate, în România, cât și în Moldova, de multe ori se învinuiește chiar victima. Societatea primește acest fapt diferit, spunând ca de exemplu, “tu ieși de vină, l-ai provocat, inventezi, nu sa întâmplat nimic”, făcând, ca lucrurile să se ducă într-o zonă nocivă, făcând ca însăși victima să fie acuzată. Deci, necăutând la faptul că, victima a fost agresată pe nedrept, mai apare și partea nedreptății vieții, fiind acuzat în diferite moduri. Multe ori victima chiar este acuzată de ce a spus, sau de ce nu a spus. De aceea în primul rând trebuie sensibilizată societatea prin modul corect de educație și vizuire. Zero toleranță, cât în societate atât și în cadrul legal.

Deseori, denunțul la poliție, este ca o exorcizare. Victimei îi ieste foarte greu să se hotărască la denunț. De aceea, este foarte important să înțelegem că, este nedrept ca o infracțiune de acest gen, să se prescrie după o perioadă.

Această infracțiune marchiză copil pentru toată viața. Aici apare nevoia protecției deosebite a copiilor de către adulți, celor din familie, cât și din anturajul copilului. De multe ori, adultul din familie devine complice, știind de faptul violului dar, din careva motive nu face

denunț. Și anume acest moment este o încălcare când adultul devine complice, deoarece el sau ea, susține voluntar prin tăcere sau tăcit, deci permite continuarea abuzului de facto. În unele cazuri abuzul este foarte vizibil, de persoanele apropiate sau de cei din anturajul său, dar ei nu iau atitudine. Copilul abuzat se deosebește de ceilalți prin comportamentul său, prim modul de conversare și socializare, interacționarea cu alți copii sau cu alte persoane, închiderea în sine sau agresivitate excesivă. Multe ori întâlnim la acești copii un comportament de furie neexplicabilă, sau o anxietate pronunțată. Aceste momente spun ceva despre copil. Clar că, după ușile închise a familiei e foarte greu de văzut ceva dar, astfel de comportament devine un semn de alarmă pentru cei din jurul copilului. În aceste cazuri, ar trebui în primul rând, de anunțat organele competente, cum ar fi Protecția Copilului și alte organe abilitate. Când aceste organe vor face ancheta va deveni clară problema și atunci, copilul abuzat are o șansă să fie salvat.

Convenția de al Lanzarote stabilește la art. 5. (1) și (2), obligația statelor semnatare de a lua măsuri legislative de altă natură în sensul furnizării de informații personale care lucrează în mod regulat cu copiii din sectorul învățământ, sănătate, protecție socială, justiție, poliție, sport, cultură și divertisment, astfel încât aceștia să aibă cunoștințe adecvate despre drepturile copiilor la general, dar și privind ESASC (exploatarea sexuală și abuzul sexual față de copii) și mijloacele de a identifica și raporta cazuri [6, p. 13].

Salvarea acestor copii, din astfel de familii, nu înseamnă abandon. Abandon, e că persoanele din familia lui, nu-l protejează, lăsându-l fără drepturi, apreciindu-l ca pe un obiect. În aceste cazuri de abuz, copii primesc o rană dublă, de la violator cât și de la cel care acceptă tacit acest fapt. Aceste răni, sunt traume psihice, fizice rămân pentru toată viața și vindecarea lor practic e imposibilă. Victimele devin

sclavii propriilor suferințe. Chiar dacă afișează fericire, bucurie, chiar dacă afișează dezvoltări și succese în viață, oricum rămâne sub controlul abuzului.

Suferința și toate traumele respective rămân în mintea și în sufletele lor. De multe ori, mai ales în prezența agresorului sau violatorului, chiar după o perioadă îndelungată, victima are un comportament ciudat, diferit. Poare fi foarte furioasă, sau poate fi retrasă, închisă în sine. Alte ori poate avea vomă sau sufocare, când se află în anturajul agresorului. Deseori victima nu poate să-și recunoască însăși sine ceia ce s-a întâmplat. Acest moment este foarte important. Dacă victima poate recunoaște pentru sine ceia ce s-a întâmplat el trebuie să aibă și curajul de a nu tăcea. În cazul când violatorul nu mai este în viață, victima ar fi bine să-i scrie o scrisoare prin care să-i comunice toată durere și furia. Această scrisoare trebuie scrisă apoi distrusă aruncată.

În cazul când violatorul este viu, victima ar trebui să-i spună ceia ce ține în suflet atâția ani. Anume să-i spună că el este responsabil de acest abuz și de ceea ce a făcut. Să-i spună că nu mai vrea să se simtă victimă și vrea să devină supraviețuitoare. Nu contează că-i tatăl adevărat, tată vitreg, bunel, frate, unchi, văr. Din păcate, se poate întâmpla ca cei din jur la fel să învinuiască, să acuze victima. Însă pentru ea, de aici începe vindecarea sau descărcarea emoțională, a acelor poveri pe care le-au purtat atâta timp. La fel, în acest moment, e de preferat să se producă și acea ruptură cu abuzatorul, victima la rândul său, renunțând la partea de răzbunare, deoarece răzbunarea nu le micșorează trauma sau durerea pe care o poartă în suflet. Important e ca, o astfel de infracțiune să fie descoperită, să se pedepsească conform legii, să fie o lecție pentru alți violatori.

Apelul la organele de poliție în R. Moldova cel mai des sunt lăsate pe seama victimei. Necăutând la faptul că, art. 2 al Legea nr. 263 din 19.12.2011 cu privire la ratificarea Convenției

Consiliului European pentru protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale (Monitorul Oficial al R. Moldova, 2012, nr. 21-24, art. 56), [3] prevede clar, Guvernul va întreprinde măsurile necesare pentru realizarea prevederilor convenției nominalizate. După ratificarea de R. Moldova prin Legea nr. 263 din 19.12.2011 a Convenției de la Lanzarote în partea specială a Codului Penal sau introdus și completat mai multe dispoziții printre care și art. 175¹ – “Ademenirea minorilor în scopuri sexuale” și art. 208¹ – “Porno-grafia infantilă” [1].

La rândul lor, majoritatea acestora nu apelează la instanțe, “ne fiind gata să meargă prin procedurile legale știind la sigur că nu vor avea câștig de cauză”. (IIA- 13-P) [7, p. 35].

Aceste cazuri, se prescriu, mai ales atunci când, violatorul, este tatăl vitreg. Noi, societatea, și organele abilitate, trebuie să încurajăm pe cei care depun petiții pentru a schimba legea și să descurajăm acțiunile violatorilor. prin asumarea consecințelor. În multe cazuri victimele abuzurilor nu mai sunt funcționale în societate. Se abandonează pe sune însuși și din păcate devin victimele ulterioare ale altor abuzuri. Abuzul este un impact pe toată viața. Este necesar de o muncă enormă cu tine însuși, sau de luptă cu tine însuși, pentru a putea depăși acest impact.

Este foarte greu ca un copil violat, abuzat, să mai accepte o îmbrățișare, fiind ea sinceră, pentru că un copil abuzat, este în stare de traumă abuzivă și în fiecare persoană masculină el vede durerea abuzului, care îl face să fie respingător, din motiv de apărare ori teamă. Când un copil este abuzat, el vede monștri masculini, oricine n-ar fi, unchi, frate, văr sau chiar tată. Copilăria lui rămâne o rană interioară, pe care doar timpul și Dumnezeu o pot trata. Oricum acest copil va rămâne marcat pentru toată viața. Mulți consideră că, copilul nu înțelege că, se întâmplă ceva rău. Mulți copii în vârstă fragilă cred că acest fenomen e ceva ce se în-

tâmplă cu toți copiii, că, alți copii sunt la fel tratați.

Alți părinți, știind despre abuzurile produse continuă să tacă, mai mult decât atât ei chiar învinuiesc copii spunând că ei sunt provocatorii. O problemă majoră există și în multe case de copii unde unii educatori la fel abuzează copiii. Acești copii sunt la fel de marcați. Puțini dintre ei pot depăși acest impact, din această cauză își găsesc locul pe străzi neputând să se implementeze în societate. O altă problemă pentru victimă, este că ea, trăiește toată viața învinuindu-se pe sine.

Să nu uităm și faptul că, dacă violatorul este pedepsit nu înseamnă că, trece și trauma victimei. Vindecarea nu parvine în timpul pedepsirii abuzatorului. Impactul urmărește victima toată viața. Până a te împrieteni cu sine însuși, este o luptă și o muncă foarte mare și grea. Partenerul de viață trebuie să fie un suport important, care la rândul său, să-i aline suferința atunci când are crize, să-l consoleze și să-l înțeleagă. Un adult care a fost abuzat în copilărie și vrea să depășească această criză, din viața sa, ar urma să facă cursuri de reabilitare, cum ar fi, dezvoltarea personală, pentru a înțelege mecanismele care ar putea să-l ajute. Aceste cursuri aduc informații și dezvoltă informații, cum funcționăm noi oamenii.

Vindecare se produce în jur de 30-40 la sută. Acest mecanism de vindecare cognitivă este important pentru că victima ar înțelege mecanismele dar nu este și suficient. Este nevoie să lucreze el cu personalitatea sa, în perspectivă este bine să apeleze la un terapeut sau la un psiholog sau mai nou la un coaching sau NLP. Astfel lucrând, s-ar ajunge la un proces benefic și pozitiv în acea traumă, în acea rană, deblocând resursele de energie și emoții pozitive.

Programarea Neuro-Lingvistică este un mecanism care ajută să rezolvăm o problemă cu alt nivel de gândire. În această direcție PNL-ul vine cu un set de metode tehnici, specifici care

ajută în două mari direcții. În primul rând ne ajută să identificăm problema reală. De foarte multe ori victima nu știe care este problema adevărată. Iar în al doilea rând NLP-ul ne ajută să gândim diferit. Atunci când cineva se confruntă cu o situație dificilă, sau o problemă, în viața sa, cea ce se întâmplă este că vrea să schimbe această situație, dar, schimbarea nu parvine. În astfel de situații două părți din interiorul nostru intră în conflict și problema nu se va rezolva, până acest conflict intern, nu va fi rezolvat.

La fel, un mecanism benefic este și Time-Line Therapy, fiind unul din cele mai bune și eficiente procese terapeutice, pentru eliminarea stărilor de anxietate, stres, panică,, fobii, nervozitate, traume și răni sufletești din trecut. Oferă una dintre cele mai puternice tehnici de schimbare și dezvoltare personală. Facilitează eliminarea emoțiilor asociate cu amintiri, sau cu evenimente dureroase din trecut, concentrându-se asupra a ceea ce putem învăța din aceste evenimente și abilitatea de a folosi aceste lecții ca o resursă pentru viitor. Un avantaj al acestei terapii este că, permite clientului să se elibereze de toate limitările sau blocajele cauzate de emoții și convingeri din trecut, spre deosebire de alte terapii care tratează aceste sentimente separat, unul câte unul. La fel tehnicile implicate cauzează minim disconfort pentru client, iar procesele practice produc o transformare de lungă durată, mult mai rapid decât orice altă terapie tradițională. Orice victimă, care a supraviețuit, după un viol, are resurse extraordinare cum ar fi: asumarea curajului, perseverența, inteligența de a gândi corect și sănătos. Procesul vindecării, este de durată, el conține mai multe trepte. În multe cazuri când victima crede că a rezolvat, a tratat problema, peste câțva timp mai apare o chestie, o valență a problemei crezute rezolvată. Multe victime vor să dea uitării traumelor care le poartă, însă acest lucru este imposibil. Uitarea nu este o

soluție. Uitarea este negare. Soluția corectă este să accepți adevărul, dar să nu fii de acord cu el. Neacceptarea sau acordul adevărului în acest caz machiază victimele pentru toată viața, într-un mod dramatic. Se uită la nivel conștient, la nivel subconștient nu se uită nimic niciodată. Din această cauză unele dintre victime își reamintesc de aceste abuzuri peste o perioadă. La nivel subconștient, întâlnirile cu agresorul sau abuzatorul face ca victima să aibă un comportament ciudat. De multe ori victima își construiește o halucinație, un neadevăr, sau o poveste inventată, prin care neagă gândul și ideea că ar fi putut trece prin așa ceva. El, în imaginația sa, are sau a avut o familie perfectă (cea în care a crescut). Unele victime nu spun nimic când sunt mici, când cresc mai mari apare frica, frica că vor fi acuzați, blamați, frica pentru propria imagine. Victima rămâne să se urască pe ea însăși să lupte cu ea însăși, rămânând cu traumă în unele cazuri pentru toată viața. Aceste secrete sunt otrăvuri pentru fiecare victimă. Aceste secrete duc la cancer, la stări de depresii și la alte boli. Copii își creează, povestea lor, așa cum ar fi vrut ei să fie, pentru că ei, nu puteau înțelege și după, accepta acea realitate. Este foarte important ca victima să se descopere pe sine. Trecând la abuzator, putem spune cu certitudine că abuzul nu este un accident. Cu siguranță există mai multe victime. Sunt foarte multe fete, care au trecut prin viol. Ce este extrem de frustrat e că, de multe ori tații, sau tații vitregi, sau alte rude fac câteva ani de pușcărie, iar apoi sunt eliberați. Fetelor le este extrem de greu să povestească la audieri cu lux de amănunte prin ce au trecut ca mai apoi agresorul lor să fie pedepsit cu ghilimele de rigoare doar 2-3 ani. Iar victimele fac terapie zeci de ani chiar și mai mult ca să-și vindece traumele cu care au rămas în urma abuzurilor. E mult prea blândă legea cu agresorii sexuali asupra minorilor în familie. Acesta este motivul pentru care au atâta curaj de a săvârși ast-

fel de infracțiuni. Acest moment se refera cât la legislația din România atât și la legislația din R. Moldova. Din păcate legiuitorul nu are suficiente pârghii pentru a pedepsi mai dur agresorii.

Recomandări

Înregistrarea și prelucrarea cazurilor privind toate formele de exploatare sexuală și abuzul sexual față de copii de către organele competente cât și toți specialiștii în domeniu. Dezvoltare și perfecționarea specialiștilor privind analiza datelor infracționale ce țin de violența copiilor cât și perfecționarea specialiștilor în domeniul reabilitării și vindecării lor. Ajutorul implementării victimelor în societate.

Concluzii generale

La etapa actuală cât România atât și în R. Moldova au o capacitate insuficientă de mecanisme de combatere a violenței minorilor în familie. Acțiunile planificate în acest domeniu sunt incluse în mai multe documente de politici publice, dar prevederile Convenției de la Lanzarote trebuie să se realizeze complex, prin analiza rapoartelor de monitorizare și evaluare a documentelor de politici din acest domeniu. Sectorul privat rămâne un sector pasiv în prevenirea exploatarei sexuale și abuzului sexual față de copii. La fel este necesară o entitate specializată în analiza datelor privind infracțiunile de exploatarea sexuală și abuzul sexual față de copii. Dezvoltarea la un nivel înalt a serviciilor de

consiliere și reabilitare. Modificarea cadrului legal, în vederea asigurării tuturor măsurilor de protecție garantate copiilor, victime a tuturor formelor de exploatare sexuală și abuzul sexual față de copii, în cazul când nu se cunoaște cu exactitate vârsta victimei, dar există prezumția vârstei minore a acestuia.

Referințe bibliografice

1. Convenția Consiliului Europei pentru protecția copiilor împotriva exploatarei sexuale și a abuzurilor sexuale, Lanzarote, 25 octombrie 2007.
2. Recommendation CM/ Rec(2012)2 of the Committee of Ministers to member States on Rights of Children Living and Residential Institution.
3. Legea nr. 263 din 19.12.2011 cu privire la ratificarea Convenției Consiliului European pentru protecția copiilor împotriva exploatarei sexuale și a abuzurilor sexuale (Monitorul Oficial al R. Moldova, 2012, nr. 21-24, art. 56).
4. <https://ro.scribd.com> –presentation. Prevenirea Violentei și Abuzului Sexual asupra copiilor și tinerilor I PDF. (accesat la 10.10.2024).
5. cnpac.md [https:// www. cnpac.md](https://www.cnpac.md) Studii PDF Corelația dintre abuzul sexual în copilărie și comportamentul sexual riscant ulterior. (accesat la 01.10.2024).
6. Raport- RO.pdf. Exploatarea sexuală și abuzul sexual față de copii. Implementarea Convenției de al Lanzarote în R. Moldova. (accesat la 05.10.2024).
7. cnpac.md [https:// www. cnpac.md](https://www.cnpac.md) Studii PDF Corelația dintre abuzul sexual în copilărie și comportamentul sexual riscant ulterior. (accesat la 20.10.2024).